

maakt ontwikkelen mogelijk

QuickScan Ontplofbare Oorlogsresten

Project Den Helder Zuid Gemeente Den Helder

IDDS Explosieven B.V.

Datum : 23 oktober 2023 (uitgave rapport versie 1.0)
: **17 juli 2024 (uitgave rapport versie 2.0)**
Kenmerk : A4265-04/KMA/QS1
In opdracht van : ROMstad
Auteur : Dhr. K.J. Marijt MA
Status : Definitief
Versie : 2.0

IDDS Explosieven B.V.
's-Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.nl

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
071 - 402 8586

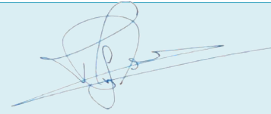
KvK: 20139114
BTW: NL 819176941 B01
IBAN: NL48 RABO 0116 8231 78

ACCORDERING

QuickScan Ontploffbare Oorlogsresten Project Den Helder Zuid
Gemeente Den Helder
Kenmerk: A4625-04/KMA/QS1
Versie 2.0 (juli 2024)

Benadrukt wordt dat onderhavige rapportage geen historisch vooronderzoek conform het Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse ontploffbare oorlogsresten (CS-VROO-01) betreft.

Afbeelding voorpagina: Marinevliegkamp De Kooy, foto genomen tussen 1920 en 1940. Bron: Beeldbank NIMH, Foto Technische Dienst Luchtvaartafdeling, beeldnummer 2011-1738.

Gezien en goedgekeurd door		Functie	Datum	Handtekening
Organisatie	Naam			
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. K.J. Marijt MA	Historicus Adviseur Opsporen Ontploffbare Oorlogsresten	18-07-2024	
IDDS Explosieven B.V.	Dhr. T.G.M. Neijenhuis	Senior Adviseur OO/ munitietechnicus	18-07-2024	

© IDDS Explosieven B.V. Alle rechten voorbehouden.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding van de QuickScan ontplofbare oorlogsresten	4
1.2	Onderhavig onderzoeksgebied	4
1.3	Reeds uitgevoerd historisch vooronderzoek OO	5
2.	Resultaten van het onderzoek Den Helder.....	9
3.	Conclusie en advies.....	12
3.1	Conclusie.....	12
3.2	Advies.....	13

1. Inleiding

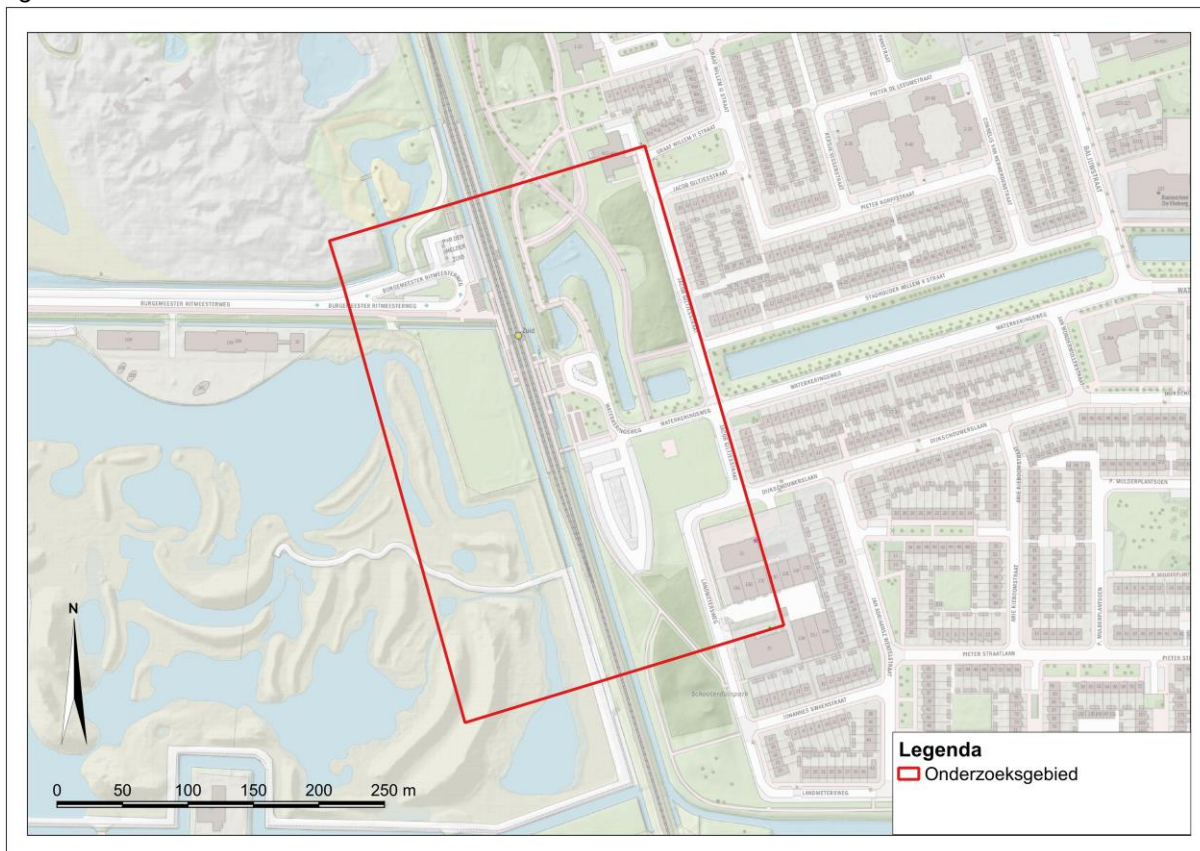
1.1 Aanleiding van de QuickScan ontplofbare oorlogsresten

In de nabije toekomst staan diverse grondroerende werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied gepland. Door de opdrachtgever is gevraagd een QuickScan naar ontplofbare oorlogsresten (hier na: OO) uit te voeren voor het onderzoeksgebied. Achtergebleven OO uit de Tweede Wereldoorlog in de Nederlandse bodem kunnen een risico vormen binnen de realisatie van een project. Vanzelfsprekend is het aantreffen van OO gevaarlijk, maar naast de veiligheidsrisico's kan ook druk op planning en budget ontstaan. Hiernaast is er in de Arbeidsomstandighedenwet (artikel 4.10) een verplichting jegens de werkgevers opgenomen dat deze de risico's van het werk in kaart moeten brengen: *'In alle gevallen waarin gevaar voor de veiligheid of gezondheid van werknemers kan bestaan door de mogelijke aanwezigheid van OO, wordt, alvorens werkzaamheden worden aangevangen, hiernaar een oriënterend onderzoek ingesteld.'*

Derhalve dient er tijdens de voorbereiding van een project altijd gekeken worden of er tijdens de uitvoering van het project risico's zijn doordat er zich in het onderzoeksgebied mogelijk OO bevinden. Deze QuickScan OO is een oriënterend onderzoek en dient in vele gevallen als eerste document voor de procedure van bestemmingsplannen.

1.2 Onderhavig onderzoeksgebied

Bij het opstellen van deze QuickScan houdt IDDS Explosieven B.V. het gebied aan alwaar de grondroerende werkzaamheden worden uitgevoerd. Hierbij heeft IDDS informatie ontvangen van de opdrachtgever. De globale aanduiding van het onderzoeksgebied is weergegeven op onderstaande figuur.

Figuur 1: De globale ligging van het onderzoeksgebied in Den Helder.

1.3 Reeds uitgevoerd historisch vooronderzoek OO

Historische vooronderzoeken via de VEO bommenkaart

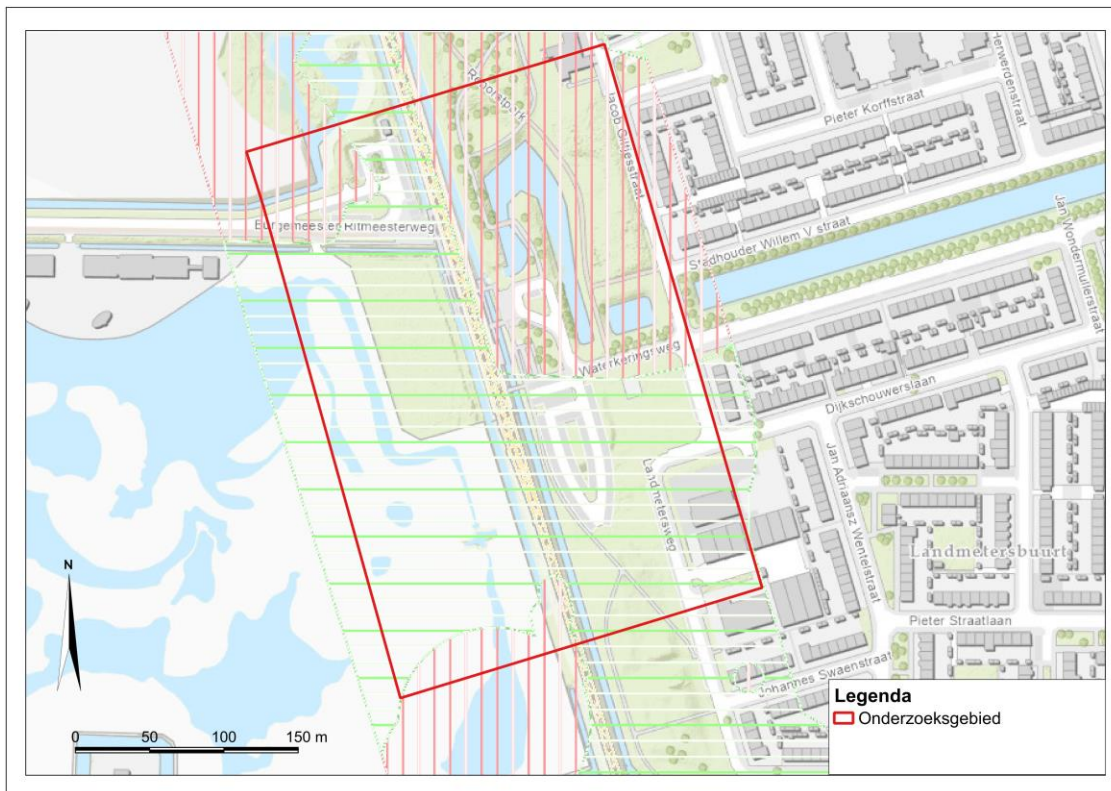
Na raadpleging van de VEO Bommenkaart¹ zijn er voor het onderzoeksgebied diverse vooronderzoeken naar OO in het verleden uitgevoerd (zie voor een visuele weergave van de onderzoeken figuur 2):

1. Historisch Vooronderzoek OO, zonder bekende titel maar met projectcode 197-016, uitgevoerd door de firma ECG.
 - a. IDDS is niet in bezit van het vooronderzoek en deze is ook niet opgevraagd, daar de firma ECG bij eerdere informatieverzoeken aan IDDS te kennen heeft gegeven geen informatie met andere opsporingsbedrijven te delen.
2. Historisch Vooronderzoek OO, met titel 'Delphi' en projectcode 2016-BB-88, uitgevoerd door de firma BeoBOM.
 - a. IDDS is in bezit van het vooronderzoek. Ook zijn de resultaten hiervan inzichtelijk door het raadplegen van de RailMaps kaart van ProRail. Uit deze kaart blijkt dat een deel van het onderzoeksgebied verdacht is op het aantreffen van OO (zie figuur 3).
 - i. Op figuur 3 geven de groene gebieden aan waar geen OO worden verwacht;
 - ii. Op figuur 3 geven de rode gebieden aan waar wel OO worden verwacht.

Figuur 2: Uitsnede van de VEO bommenkaart, met daarop het onderzoeksgebied en de twee onderzoeken die volgens de VEO bommenkaart zijn uitgevoerd voor het onderzoeksgebied. Bron: VEO bommenkaart.

¹ **VEO Bommenkaart.** Adviesbureaus aangesloten bij de Vereniging Explosieven Opsporing delen op dit platform onderzoeksresultaten en wisselen kennis en informatie uit.

Figuur 3: Uitsnede van de RailMaps kaart van ProRail, waarop de verdachte gebieden in en in directe nabijheid van het onderzoeksgebied zijn weergegeven. Bron: ProRail.

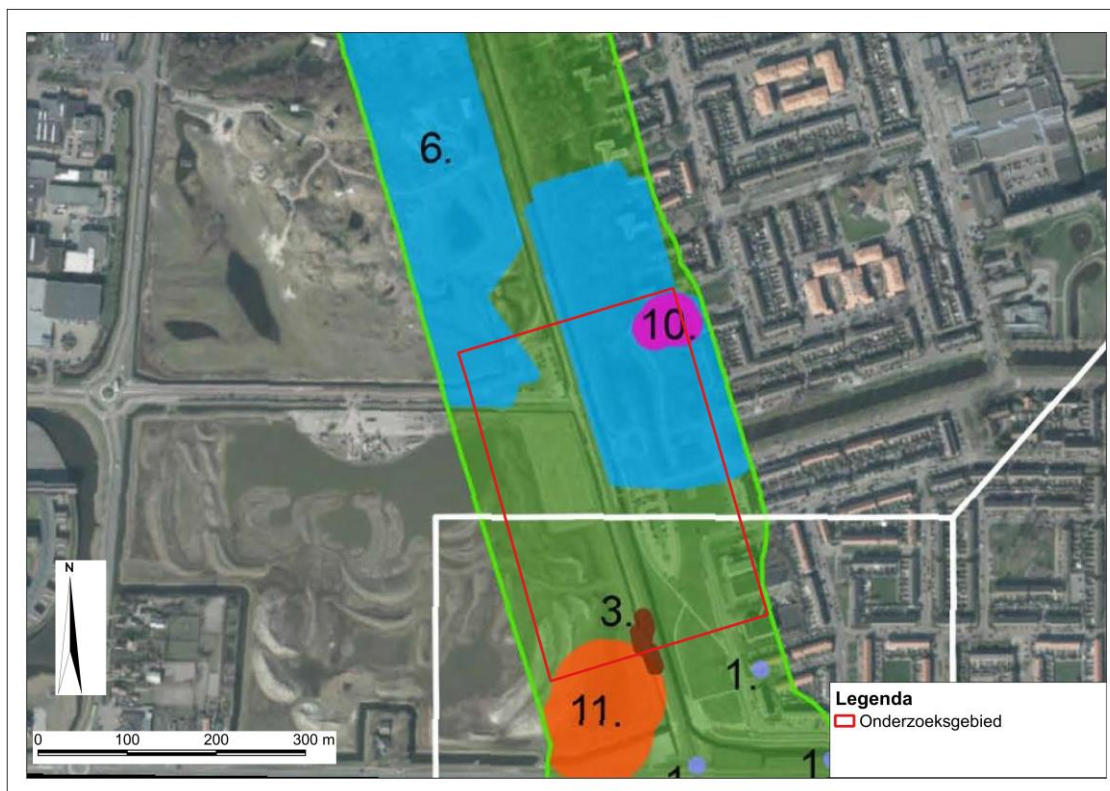
Historisch Vooronderzoek OO, met titel 'Delphi' (2016)

IDDs Explosieven B.V. heeft via de gemeente Den Helder in juli 2024 het onderzoek van BeoBOM ontvangen. Hieronder vallen ook de bodembelastingkaart (met verdachte gebieden) en de inventarisatiekaart met daarop de verschillende deelgebieden die verdacht zijn op aantreffen van OO. IDDS Explosieven B.V. heeft het onderzoeksgebied over de bodembelastingkaart geprojecteerd. Hieruit blijkt dat op basis van het onderzoek uit 2016 enkele verdachte deelgebieden binnen het onderzoeksgebied Project Den Helder Zuid zijn afgebakend (zie figuur 4):

- Verdacht gebied 3: de firma BeoBOM heeft een verdacht gebied afgebakend op basis van de aanwezigheid van een loopgraaf. Dit is gebeurd op basis van de oude WSCS-OCE. Aangezien er geen gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden, vindt IDDS Explosieven B.V. het niet aannemelijk dat alhier OO worden aangetroffen;
- Verdacht gebied 6: de firma BeoBOM heeft ter plaatse van het spoor van Den Helder een verdacht gebied afgebakend op basis van de aanwezigheid van diverse loopgraven, bunkers, wapenopstellingen en geschutopstellingen. Dit is gebeurd op basis van de oude WSCS-OCE. Aangezien er geen gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden, vindt IDDS Explosieven B.V. het niet aannemelijk dat alhier OO worden aangetroffen;
- Verdacht gebied 10: de firma BeoBOM heeft een verdacht gebied afgebakend op basis van de aanwezigheid van kleine kraters, die volgens hen afkomstig zijn van 40 lb. vliegtuigbommen. Op figuur 120 van het rapport is een luchtfoto van 5 oktober 1944 te zien met daarop de verschillende kraters.
- Verdacht gebied 11: de firma BeoBOM heeft een verdacht gebied afgebakend op basis van de aanwezigheid van afwerpmunitie, kaliber 250 lb.

IDDs Explosieven B.V. heeft het rapport van BeoBOM bestudeerd en de verdachte gebieden in verband gebracht met het onderzoeksgebied en de tegenwoordig geldende CS-VROO norm. Op basis hiervan

gaat IDDS Explosieven B.V. niet mee met de reddenatie van BeoBOM inzake het verdachte gebied van de loopgraaf (verdacht gebied 3) en de diverse bunkers, loopgraven en wapenopstellingen (verdacht gebied 6). Aangezien er geen gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden tijdens de oorlog alhier, verwacht men hier geen OO. IDDS Explosieven B.V. gaat wel mee in de reddenatie van BeoBOM inzake de op afwerpmunitie verdachte gebieden. De spoorlijn is tijdens de oorlog meerdere keren doelwit geweest van geallieerde luchtaanvallen. Kraters zijn op de geraadpleegde luchtfoto's te herleiden.

Figuur 4: Op de bodembelatingskaart van Den Helder

NGE risicokaart gemeente Den Helder

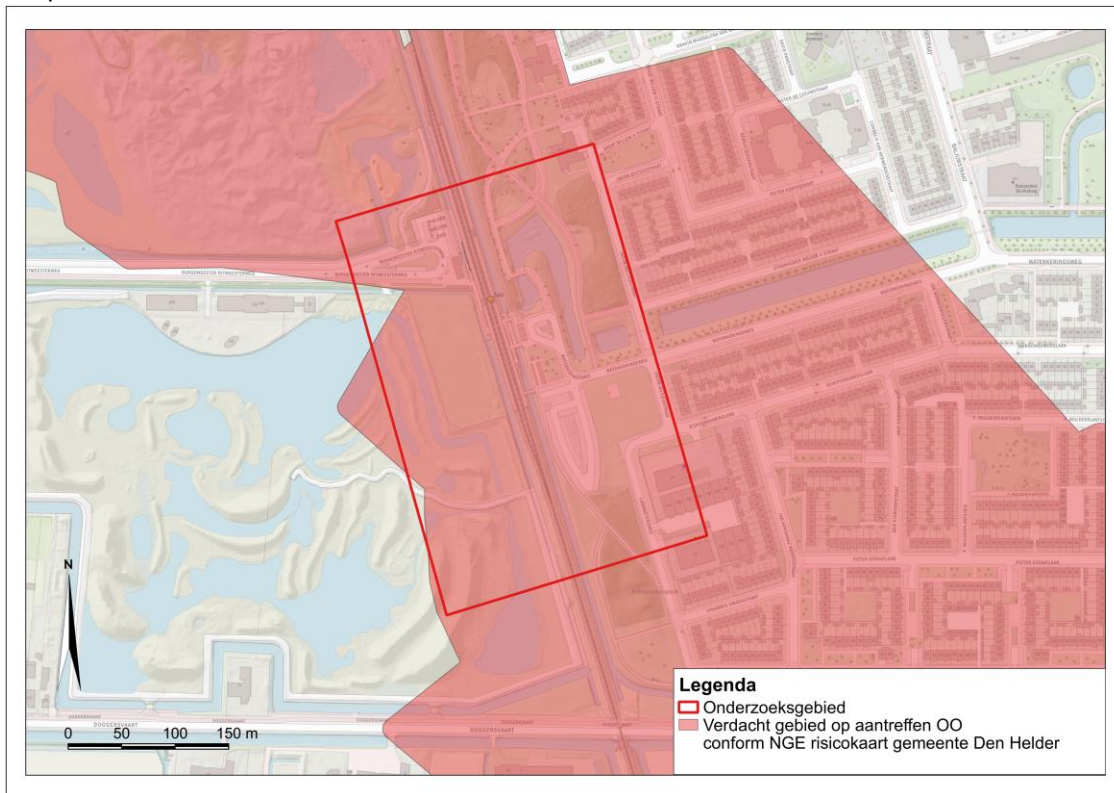
Naast de vooronderzoeken die via de VEO bommenkaart inzichtelijk zijn gemaakt, heeft IDDS haar eigen database geraadpleegd en is informatie van de opdrachtgever gebruikt, waarbij naar voren is gekomen dat de gemeente Den Helder in het verleden opdracht gegeven heeft voor het uitvoeren van een NGE risicokaart. De afkorting NGE duidt op 'niet gesprongen explosieven,' een term die voor de overgang naar OO veel gebruikt is.

Het onderzoek, historisch vooronderzoek Den Helder NGE risicokaart met kenmerk 72180 / RO-170064 versie 1.0. d.d. 29 september 2017, is in 2017 uitgevoerd conform de oude WSCS-OCE norm. IDDS heeft van de opdrachtgever de bijbehorende resultaten van dit onderzoek in 2023 ontvangen en in relatie gebracht met het onderzoeksgebied Project Den Helder Zuid.² Hieruit is naar voren gekomen dat een groot deel van het onderzoeksgebied verdacht is op het aantreffen van OO (zie figuur 5).

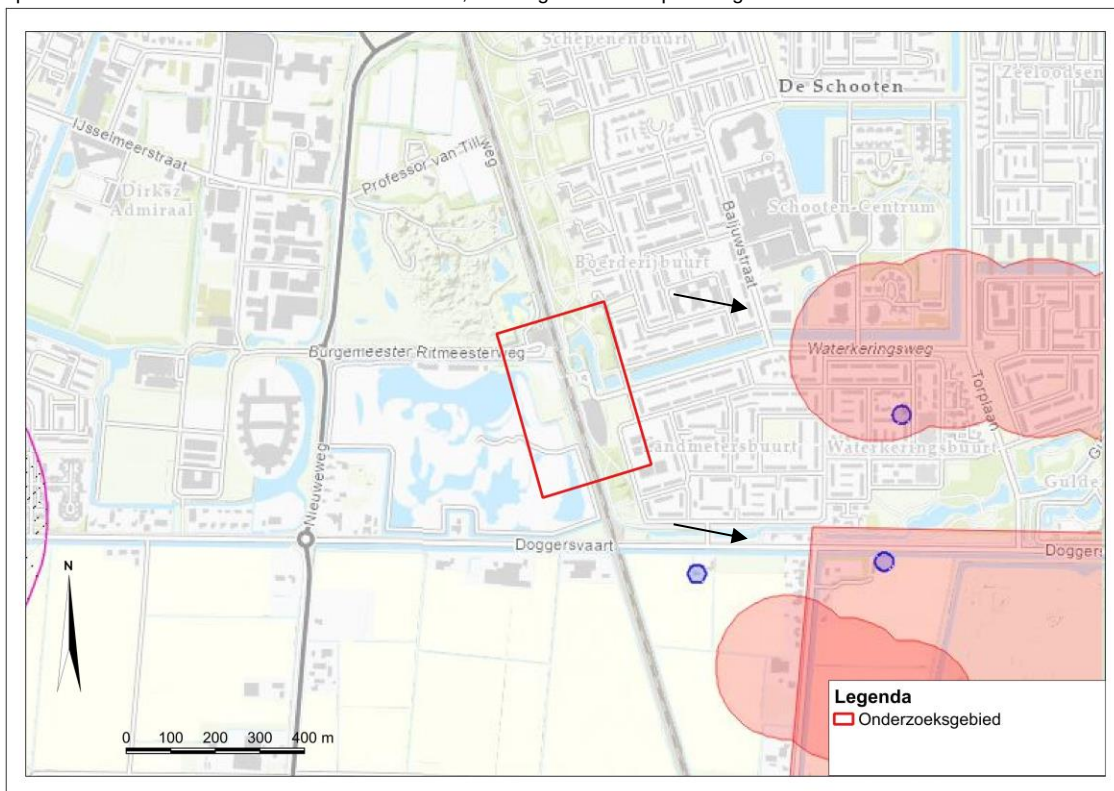
Op 22 februari 2024 is er een update van de gemeente dekkende verwachtingskaart met kenmerk 75048/RO-230131 versie 3.0 d.d. 22 februari 2024 afgerond op basis van de geldende CS-OOO/CS-VROO2. De resultaten van dit recente onderzoek zijn voor het onderzoeksgebied wezenlijk anders dan de onderzoeksresultaten uit 2017. Waar het onderzoeksgebied in 2017 nog grotendeels verdacht was, is dit in 2024 niet meer het geval (zie figuur 6). De resultaten van het recente onderzoek worden

² De ontvangen documentatie is te vinden in projectmap A4625-04 bij IDDS Explosieven B.V.

besproken in hoofdstuk 2.

Figuur 5: Op basis van de 'NGE-risicokaart' van de gemeente Den Helder uit 2017, is bijna het gehele onderzoeksgebied verdacht op het aantreffen van OO. Bron: NGE risicokaart, ontvangen van de opdrachtgever.

Figuur 6: Op basis van het recente onderzoek (2024) naar OO is het onderzoeksgebied niet langer verdacht op het aantreffen van OO. De zwarte pijlen geven de verdachte aan op de kaart. Bron: [NGE Verwachtingsgebieden Gemeente Den Helder 2024 \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

2. Resultaten van het onderzoek Den Helder

Resultaten onderzoek OO Den Helder 2017

In 2023 heeft IDDS Explosieven B.V. voor het uitvoeren van versie 1.0 van deze QuickScan OO van de gemeente Den Helder informatie verkregen inzake het verdachte gebied dat op de NGE risicokaart uit 2017 is afgebakend. Deze informatie is samengevat in een zogenaamde *factsheet*. Hieronder worden de resultaten kort benoemd:

- Het onderzoeksgebied valt binnen een verdacht gebied OO, dat is afgebakend op basis van de aanwezigheid van verdedigingswerken die toebehoorden tot vliegveld de Kooy.
- Voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog is het vliegveld gebruikt door de Nederlandse Marine Luchtvaardienst, waarbij tijdens de Meidagen 1940 diverse luchtdoelstellingen aanwezig waren;
- Na de Duitse bezetting hebben de Duitsers het vliegveld ook in gebruik genomen, waarbij door hen diverse stellingen zijn aangelegd op en in directe omgeving van het vliegveld de Kooy;
- De firma REASeuro heeft op basis van bovenstaande oorlogshandelingen een verdacht gebied afgebakend, waarbij KKM, handgranaten en geschutmunitie van Duitse en Nederlandse makelij aangetroffen kan worden :
 - *'Naar aanleiding van het grote stellingencomplex op en rond vliegveld De Kooy wordt een NGE Risicogebied afgebakend. Dit NGE-Risicogebied wordt afgebakend op basis van de richtlijn 'verdedigingswerk' uit het WSCS-OCE. Een verdedigingswerk wordt in het certificatieschema omschreven als een 'Groepering van wapenopstellingen en/of geschutopstellingen, rondom afgezet met een versperring (bijvoorbeeld weerstandskern of steunpunt)'. De Kooy vormde immers een groepering van wapenopstellingen en geschutopstellingen die integraal was omringd door een versperring. Deze afbakening wordt verder gemotiveerd door het langdurige militaire gebruik en de wisselende locaties van de stellingen. Ervaringen uit het verleden leren dat op het gehele grondgebied van vliegvelden NGE kunnen zijn achtergebleven. Bij het dichten van bomkraters en wapenopstellingen werden vaak (onderdelen van) NGE gedumpt.'*³
- Op basis hiervan is het verdachte gebied afgebakend voor de contouren van het vliegveld en de diverse verdedigingswerken;
- De maximale diepteligging van de te verwachten OO, is 1,5 meter onder maaiveld.

Het is opmerkelijk dat de firma REASeuro geen verdacht gebied heeft afgebakend (althans, zo blijkt uit zowel de NGE risicokaart als ook het factsheet) op de vele bombardementen en luchtaanvallen die tijdens de Duitse bezettingstijd op het vliegveld De Kooy zijn uitgevoerd. Uit de beleidsnota van de gemeente Den Helder, met titel 'Omgaan met niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog', komt echter naar voren dat REASeuro wel degelijk rekening heeft gehouden met luchtaanvallen.⁴ Alleen is er bij het onderzoeksgebied geen verdacht gebied hierop afgebakend. Op de geraadpleegde kaart van ProRail is langs de spoorlijn namelijk wel een verdacht gebied afgebakend.

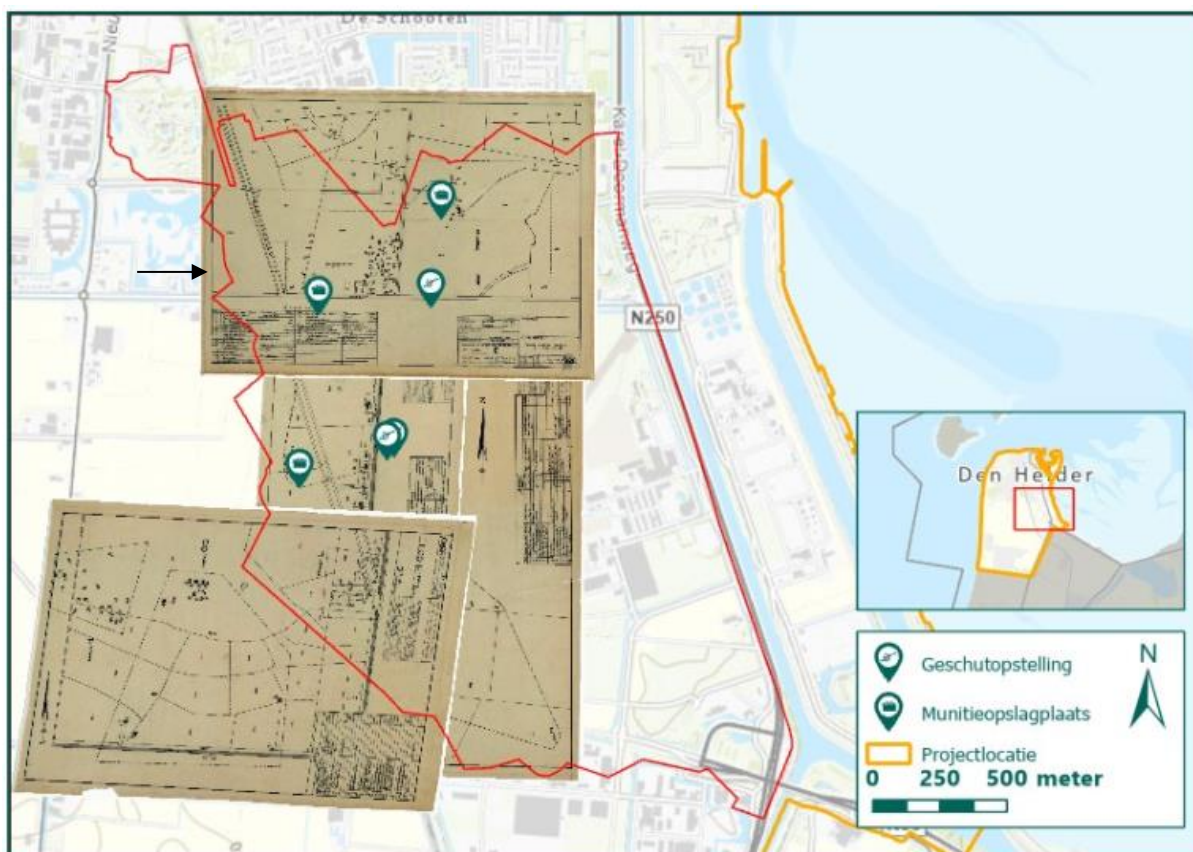
³ Citaat afkomstig uit factsheet van REASeuro.

⁴ Beleidsnota Omgaan met niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog, Gemeente Den Helder. Projectnummer 0459709.100, d.d. 13 augustus 2020.

Resultaten onderzoek OO Den Helder 2024

Na het opstellen van versie 1.0 van deze QuickScan (oplevering 2023), is in juni 2024 van de gemeente Den Helder een e-mail ontvangen met daarin het bericht dat het gemeentebrede NGE onderzoek van een update is voorzien en dat het onderzoeksgebied Project Den Helder Zuid niet langer verdacht is op het aantreffen van OO. Van de gemeente is naast een recente digitale bodembelastingkaart met daarop de verdachte gebieden ook de factsheet verkregen.

Het grote verschil tussen de afbakening uit 2017 en 2024, zoals visueel weergegeven op figuur 5 (onderzoek uit 2017) en figuur 6 (onderzoek uit 2024) is dat in het meest recente onderzoek niet de contouren van het gehele vliegveld De Kooy als verdacht zijn afgebakend. Enkel de waargenomen geschutopstellingen en munitieopslagplaatsen (zie figuur 7) zijn in het recente onderzoek als verdacht afgebakend.

Figuur 7: Op de geraadpleegde factsheet is te zien dat er binnen de contouren van vliegveld de Kooy slechts enkele geschutopstellingen en munitieopslagplaatsen aanwezig waren. Hierop heeft REASeuro besloten om enkel die gebieden als verdacht te verklaren. Het onderzoeksgebied ligt bij de zwarte pijl en dus niet in directe nabijheid van een munitieopslagplaats of geschutstelling.

Conclusie IDDS Explosieven aangaande vooronderzoek OO gemeente Den Helder

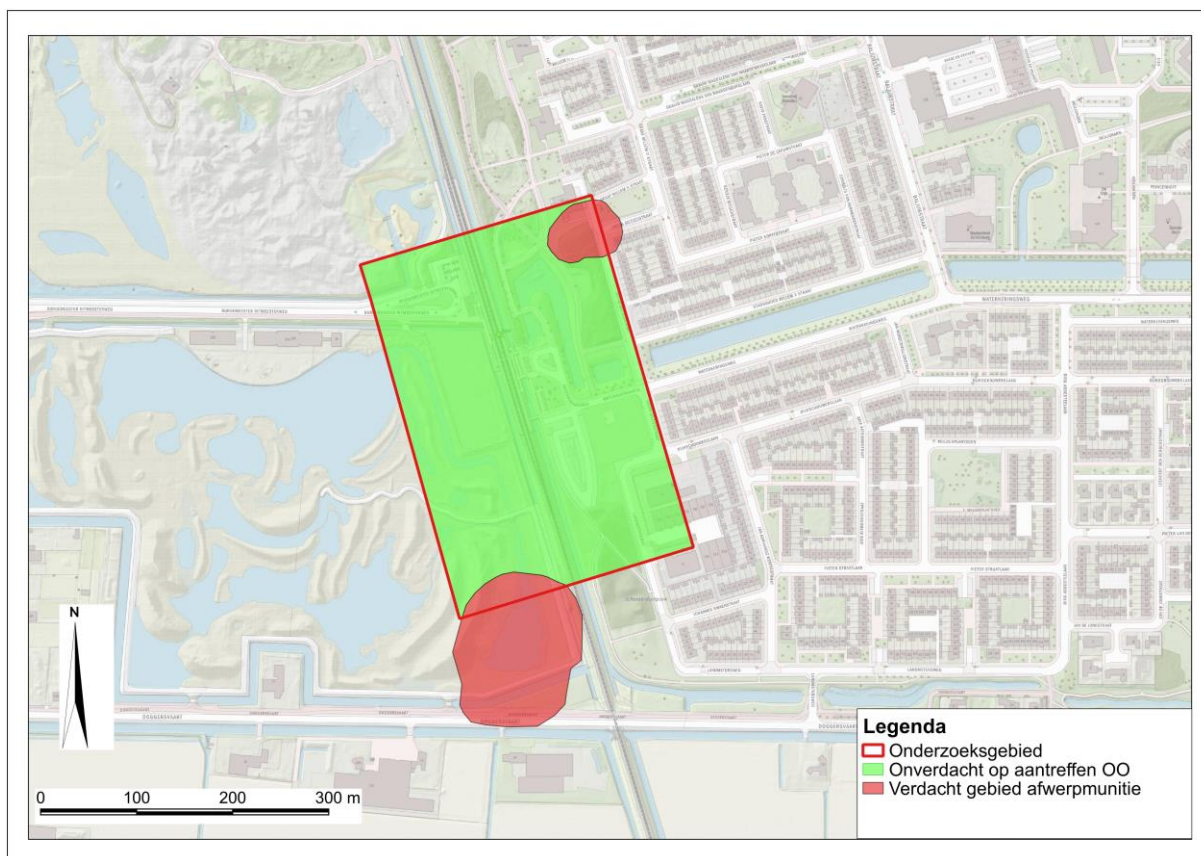
IDDS Explosieven B.V. heeft de resultaten van de beide geraadpleegde bodembelastingkaarten (2017 en 2024), de daar bijbehorende factsheets en de afbakening van REASeuro in verband gebracht met het onderzoeksgebied. IDDS Explosieven B.V. gaat mee in het onderzoek van 2024 en zodoende is het onderzoeksgebied Project Den Helder Zuid niet verdacht op het aantreffen van OO op basis van aanwezigheid van geschutstellingen en munitieopslagplaatsen van vliegveld de Kooy.

Wel vraagt IDDS Explosieven B.V. zich af waarom er geen verdacht gebied op afwerpmunitie rondom de spoorlijn is afgebakend, zoals wel het geval is in het onderzoek van BeoBOM (2016). Rondom de spoorlijn zijn namelijk kraters ten gevolge van afwerpmunitie waargenomen. Tijdens het uitvoeren van deze QuickScan kon niet achterhaalt worden waarom er in het onderzoek van de gemeente in 2017, maar ook in het onderzoek van 2024 geen verdacht gebied daarop is afgebakend. IDDS Explosieven B.V. is toch van mening dat er hier nader naar gekeken moet worden.

3. Conclusie en advies

3.1 Conclusie

IDDS Explosieven B.V. heeft diverse bronnen geraadpleegd om te achterhalen of het onderzoeksgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog betrokken is geweest bij oorlogshandelingen. Op basis van het onderzoek van BeoBOM uit 2016 en het onderzoek van de gemeente Den Helder (2024) is gebleken dat een groot deel van het onderzoeksgebied verdacht is op het aantreffen van OO. Echter, er zijn ook twee kleine gebieden die verdacht zijn op afwerpmunitie.

Figuur 8: Binnen het onderzoeksgebied zijn er twee gebieden verdacht op afwerpmunitie. De rest van het onderzoeksgebied is volgens de uitgevoerde onderzoeken (en na analyse) onverdacht op het aantreffen van OO.

De termen verdacht of onverdacht zijn enkel voorbehouden aan een volledig historisch vooronderzoek wat conform het CS-VROO is uitgevoerd, maar op basis van de resultaten uit beide bronnen kan wel worden aangenomen dat dit voor deze QuickScan OO ook geldt. Alle indicaties wijzen erop dat er vervolgonderzoek benodigd is in de opsporing van ontplofbare oorlogsresten voor wat betreft de verdachte gebieden. Conform het Arbeidsomstandighedenbesluit artikel 4.10 (lid 3) wordt namelijk een nader onderzoek ingesteld indien het oriënterend onderzoek (deze QuickScan OO) de mogelijke aanwezigheid van OO die gevaar kunnen opleveren voor de veiligheid of gezondheid van werknemers niet uitsluit. Dat is voor een deel van uw onderzoeksgebied het geval (zie figuur 5).

IDDS Explosieven B.V. streeft naar een zo groot mogelijke representativiteit van het onderzoek. Een QuickScan Ontplofbare Oorlogsresten is echter gebaseerd op een beknopt bronnenonderzoek en betreft geen compleet historisch vooronderzoek conform het Certificatieschema Vooronderzoek en Risicoanalyse Ontplofbare Oorlogsresten (CS-VROO). Het blijft zodoende mogelijk dat relevante

informatie niet achterhaald is, welke mogelijkwerijs tot andere uitkomsten en conclusies kan leiden.⁵

3.2 Advies

Onverdacht gebied (zie groene kleur figuur 8)

De voorgenomen werkzaamheden kunnen plaatsvinden binnen de contouren van het onverdachte gebied binnen onderzoeksgebied zonder dat vervolgstappen ondernomen hoeven te worden in de explosievenopsporing. Hoewel er geen feitelijk aantoonbare aanleiding is voor het aantreffen van OO in het onderzoeksgebied, adviseert IDDS Explosieven B.V. u om het uitvoerend personeel voorafgaand aan werkzaamheden in de te bewerken gebieden **altijd** te instrueren aan de hand van het Protocol spontaan aantreffen ontplofbare oorlogsresten (zie bijlage 1). De belangrijkste punten hieruit:

1. Staak onmiddellijk de werkzaamheden nabij het verdachte object;
2. Kom niet aan het object, verplaats deze niet en breng geen markeringen aan;
3. Neem contact op met de politie 0900-8844;
4. Zet de omgeving af en laat niemand toe;
5. Houd het object (op afstand) in de gaten tot de politie of de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) ter plekke is;
6. Hervat de werkzaamheden pas na overleg met de politie.

In het geval van het onverhoopt aantreffen van munitieverdachte objecten nooit en te nimmer verdere acties te ondernemen behalve direct contact op te nemen met de politie op telefoonnummer: 0900-8844.

Op het moment dat er tijdens de voorgenomen werkzaamheden een explosief wordt aangetroffen, dan kan dit worden beschouwd als een incidentele vondst. Worden er meerdere explosieven binnen het onderzoeksgebied aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden per direct te worden stilgelegd en is verder onderzoek naar ontplofbare oorlogsresten noodzakelijk.

Verdacht gebied (zie rode kleur figuur 8)

Er zijn indicaties gevonden die duiden op het mogelijk aantreffen van OO in het onderzoeksgebied. Zodoende dienen er vervolgwerkzaamheden plaats te vinden in de opsporing van OO. Hieronder komen de diverse opties naar voren die genomen dienen te worden alvorens de grondroerende werkzaamheden in de nabije toekomst veilig kunnen worden uitgevoerd:

- Uitvoeren historisch vooronderzoek OO na-conflictperiode (bureaustudie);
 - o Voor het onderzoeksgebied kan nog een historisch vooronderzoek OO worden uitgevoerd om de naoorlogse roeringen in kaart te brengen en deze in relatie te brengen met het verdachte gebied en de voorgenomen werkzaamheden die men gaat uitvoeren. Na de Tweede Wereldoorlog is de bodem binnen het onderzoeksgebied, zo blijkt uit een blik op diverse topografische kaarten, aanzienlijk geroerd. Deze bodemroeringen kunnen ervoor hebben gezorgd dat het verdachte gebied binnen het onderzoeksgebied zowel horizontaal als verticaal ingeperkt kunnen worden;
- Uitvoeren risicoanalyse OO (bureaustudie):
 - o Om de voorgenomen werkzaamheden in de nabije toekomst in relatie te brengen met de verdenking op OO, kan een risicoanalyse OO worden uitgevoerd. Hierin worden

⁵ De QuickScan kan daarom niet worden geïnterpreteerd als een analyse die een volledig of compleet beeld weergeeft voor het al dan niet daadwerkelijk aanwezig zijn van ontplofbare oorlogsresten. Het is de door IDDS Explosieven B.V. verzamelde beschikbare informatie over het onderzoeksgebied en brengt dat in beeld met de benoeming van de mogelijkheid van het aantreffen van ontplofbare oorlogsresten in dat gebied. De opdrachtgever neemt het besluit om al dan niet nader onderzoek te doen uitvoeren om risico's verder te verkleinen op het aantreffen van ontplofbare oorlogsresten in het onderzoeksgebied en enkel de opdrachtgever is verantwoordelijk voor deze beslissing en de daaruit voortvloeiende consequenties en mogelijke schade. IDDS Groep BV of haar deelbedrijven sluiten iedere aansprakelijkheid uit voor het toepassen van de inhoud van de QuickScan en de inhoud zelf van de QuickScan, en mogelijke daaruit voortvloeiende schade in welke vorm dan ook, direct of indirect.

alle uitgevoerde vooronderzoeken OO nader geanalyseerd en in relatie gebracht met alle grondroerende werkzaamheden die voor de realisatie in de toekomst worden uitgevoerd. Indien benodigd, wordt een gedegen detectieadvies gegeven;

- Uitvoeren puntvrijgave OO (veldwerk- detectie):
 - o Boringen: indien er in de nabije toekomst milieukundige en/of archeologische bodemonderzoeken zullen plaatsvinden, dient de veiligheid van de grondroerders te worden gewaarborgd door van te voren de boorlocaties op OO vrij te geven⁶;
 - o Sonderingen: indien er in de nabije toekomst sonderingen worden gezet voor het geotechnisch onderzoek, dan dienen ook deze te worden begeleid om niet zomaar op een OO te kunnen stuiten;
- Uitvoeren detectie en benaderingswerkzaamheden (veldwerkzaamheden):
 - o Op basis van de diverse onderzoeken is het onderzoeksgebied verdacht op het aantreffen van OO. Alvorens de voorgenomen werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd, dient er daadwerkelijk veldwerk te worden uitgevoerd om het onderzoeksgebied vrij te geven van OO.

IDDS Explosieven B.V. adviseert om, indien de exacte grondroeringen en plannen voor het onderzoeksgebied bekend zijn, waaronder o.a. palenplannen, ligging van te graven kabels en leidingen en alle overige grondroerende werkzaamheden, een projectgebonden risicoanalyse OO op te stellen.

⁶ Hierbij moet worden opgemerkt dat in het beleidsplan van de gemeente Den Helder uit 2020, wordt aangegeven dat er voor bepaalde onderzoeken (zoals milieukundig bodemonderzoek) bij het uitvoeren van booronderzoek geen OO onderzoek nodig is. Deze visie wordt binnen 'de explosievenwereld' door slechts enkele bedrijven gevolgd. IDDS Explosieven B.V. is echter van mening dat de veiligheid bij boorpunten alleen gewaarborgd kan worden in gebieden die verdacht zijn op het aantreffen van OO, door het vrijgeven van die boorpunten.

Bijlage 1 werkprotocol spontaan aantreffen OO

Protocol voor het spontaan aantreffen van (vermoedelijk) ontplofbare oorlogsresten tijdens werkzaamheden

Doel

Het doel van dit protocol is het beschrijven hoe de betrokken medewerkers dienen te handelen bij het spontaan aantreffen van ontplofbare oorlogsresten (hierna: OO) bij de uitvoering van (grondroerende) werkzaamheden. Door het volgen van dit protocol wordt onveilig handelen met mogelijke gevolgen voor personeel en materieel voorkomen.

Inleiding

Bij bodemroerende werkzaamheden kunnen in Nederland (restanten van) OO uit de Tweede Wereldoorlog aangetroffen worden. Nederland is immers vijf jaar lang oorlogsgebied geweest.

Om het risico op het aantreffen van dergelijke OO te verkleinen kan een historisch vooronderzoek uitgevoerd worden. Dit onderzoek bepaald of het gebied verdacht is op OO. Aansluitend kan een opsporingsonderzoek uitgevoerd worden voor het daadwerkelijk opsporen van OO. Hoewel het risico op het aantreffen van OO middels opsporing geminimaliseerd wordt, is het niet geheel uit te sluiten dat tijdens grondroerende werkzaamheden spontane vondsten van OO worden gedaan. Ook in gebieden waar op basis van ervaring of onderzoek geen OO worden verwacht, kunnen deze aangetroffen worden.

In dit protocol wordt beschreven hoe men om dient te gaan met het vinden van vermoedelijke OO en hoe er gehandeld dient te worden in een dergelijk geval. De beschrijving van de handelswijze kan opgedeeld worden in drie fasen:

1. Voor aanvang van de werkzaamheden;
2. Bij het aantreffen van een verdacht object;
3. Afhandeling door de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD).

Bij dit protocol zijn enkele voorbeelden van OO weergegeven om het herkennen van dergelijke objecten enigszins te vergemakkelijken (zie bijlage). De beoogde resultaten van dit protocol zijn de spoedige ruiming van het verdachte object, het voorkomen van onnodige risico's en het creëren van een veilige werkomgeving.

Aantreffen van een verdacht mogelijk explosief object

Bij het aantreffen van een object, een OO, of door de vinder als zowaar wordt aangemerkt is het van groot belang dat de vinder correct handelt. De manier van handelen wordt hieronder besproken en staat stapsgewijs aangegeven.

De vinder van het object dient er voor te zorgen dat:

- De werkzaamheden direct na de vondst worden stil gelegd nabij het verdachte object (50 meter rond de locatie van het object);
- Het object **NIET** wordt beroerd;
- Het object **NIET** wordt verplaatst;
- Het object wordt **NIET** gemarkeerd;
- Omgeving van het object afzetten en zo veel mogelijk vrijhouden van personen;
- Verdacht object in de gaten houden totdat politie of EODD arriveert;

De vinder van het object of een door hem toegewezen persoon zal zo spoedig mogelijk het bevoegd gezag of diens vertegenwoordiger, de politie, over de vondst informeren. Tevens, indien het van toepassing is, de opdrachtgever/uitvoerder in kennis stellen van de vondst.

Bij het melden van de vondst van een vermoedelijk OO dient tenminste de volgende informatie doorgegeven te worden:

- Naam, functie en telefoonnummer van de melder;
- De ligplaats van het object;
- Een omschrijving van het object;
- Hoeveel objecten er zijn aangetroffen;
- Naam en telefoonnummer van de contactpersoon die bekend is met de ligplaats van het object;
- (Indien mogelijk) Een foto van het object.

Let op bij het vaststellen van de gegevens dat dit wordt gedaan zonder dat het voorwerp wordt bewogen of verplaatst. Wat betreft het vermelden van de afmetingen volstaat het geven van een schatting.

De aannemer/uitvoerder dient er vervolgens zorg voor te dragen dat de werkzaamheden in de omgeving van het object stilgelegd worden. Aanwezige personen dienen uit de omgeving van het object te worden verwijderd en te worden geïnformeerd over de aanwezigheid van de vondst met het verzoek dit niet uitgebreid te melden of door te geven zoals b.v. via sociale media. In overleg met de politie kunnen aanvullende maatregelen worden genomen zoals afscherming of afsluiting van het terrein. De politie geeft vervolgens de vondst van het vermoedelijke OO door aan de EODD.

Afhandeling door EODD

Door tussenkomst van de politie zal de komst van de EODD worden geregeld. Afhankelijk van het gevaar en de ligplaats kan dit op zeer korte termijn zijn. De EODD bepaalt, na een inspectie van het object op de vindplaats, welke vervolgstappen genomen dienen te worden. Het vervolg van de handelswijze wordt door de EODD afgestemd met het bevoegd gezag en de politie. Als wordt besloten tot ruiming van het object dan is de politie het aanspreekpunt voor de EODD (en indien nodig ook voor de aannemer).

Wanneer na identificatie door de EODD van het aangetroffen object blijkt dat het niet om een OO gaat, kunnen de werkzaamheden in overleg met de EODD weer worden hervat.

Indien het aangetroffen object inderdaad een OO betreft, worden door de EODD – in overleg met de politie en het Bevoegd Gezag – stappen genomen om het OO onschadelijk te maken. Nadat het OO onschadelijk is gemaakt dient in overleg tussen de opdrachtgever en een explosieven opsporingsbedrijf/EODD bepaald te worden of er sprake is van een incidentele vondst of van een verdacht gebied. In het eerste geval kunnen de werkzaamheden weer worden hervat. In het tweede geval blijven de werkzaamheden gestaakt en worden maatregelen genomen om het risico op het aantreffen van verdere OO te minimaliseren. Bij het uitvoeren van deze maatregelen kan een CS-OOO gecertificeerd opsporingsbedrijf worden ingeschakeld.

Aan de inzet van de EODD en de eventuele benodigde lokale dienstverlening (politie en dergelijke bij ontruiming) zijn geen kosten verbonden.

Betrokken instanties

Bevoegd Gezag

De burgemeester van de gemeente waarbinnen het verdacht object wordt aangetroffen is het Bevoegd Gezag. Het Bevoegd Gezag is binnen de gemeente verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid en dient als zodanig betrokken te worden in de besluitvorming omtrent een eventuele ruiming van een OO. Namens Bevoegd Gezag kan een vertegenwoordiger optreden. In dit geval vaak de politie.

Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)

De EODD is de enige instantie in Nederland die gerechtigd is OO te ruimen. Indien een verdacht object een OO blijkt te zijn, draagt deze instantie zorg voor de ruiming en adviseert het de politie en het Bevoegd Gezag over de te nemen stappen.

Explosieven opsporingsbedrijf

Medewerkers van een opsporingsbedrijf bezitten de kennis, vaardigheden en ontheffingen om explosieven op te sporen, te benaderen en te identificeren. Daarnaast kunnen zij medewerkers voorafgaande aan de werkzaamheden instrueren hoe zij om moeten gaan met de spontane vondst van verdachte objecten.

Politie

De politie heeft tot taak het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Als zodanig neemt de politie een centrale rol in bij het veiligstellen van de omgeving en de communicatie met de EODD en het Bevoegd Gezag. Het nummer van de politie in geval OO worden aangetroffen is: 0900-8844.

VOORBEELDEN VAN ONTPLOFBARE OORLOGSRESTEN

Afwerpmunitie (bommen)

Klein kaliber munitie (geweerpatronen) tot kaliber 20 mm

Handgranaten

Geweergranaten

Munitie voor granaatwerpers

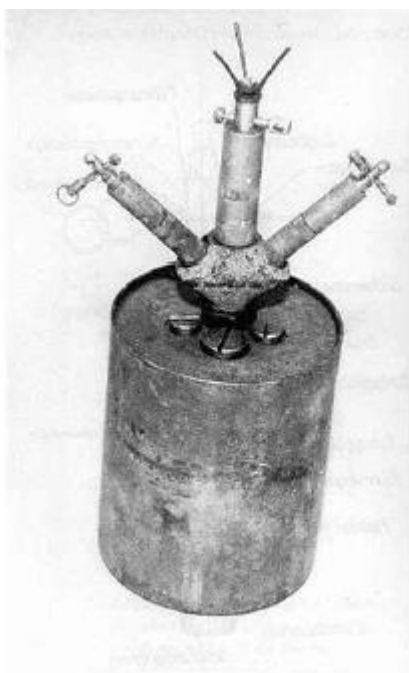
Raketten

Geschutmunitie vanaf kaliber 20 mm. (granaten en mortiergranaten)

Mijnen (anti-personeel en anti-tank)

Ontstekingsinrichtingen (van geschutmunitie)

